

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 22. januára 2019 vyšetrovateľ v namietanom konaní polície podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie a súčasne podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol sťažovateľom obvinenie za obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy v štádiu pokusu podľa § 144 ods. 1 a ods. 2 písm. e) a § 14 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] aj za prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona. Sťažovatelia adresovali dozor konajúcemu prokurátorovi úradu špeciálnej prokuratúry 9. mája 2022 žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, v ktorej žiadali o odstránenie prieťahov v namietanom konaní polície. Upovedomením č. k. VII/1 Gv 45/19/1000-70 z 18. augusta 2022 (ďalej len „upovedomenie“) dozor konajúci prokurátor sťažovateľom oznámil, že nezistil v postupe príslušného vyšetrovateľa polície žiadne zásadné pochybenia, ktoré by si vyžadovali prijatie konkrétnych prokurátorských opatrení.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú, že je vedené trestné konanie nachádzajúce sa v štádiu prípravného konania poznačené nečinnosťou orgánov činných v trestnom konaní, keď toto konanie v dobe podania ústavnej sťažnosti trvá už viac ako tri roky a sedem mesiacov. Činnosť polície v namietanom konaní sa podľa vyjadrenia sťažovateľov vyznačuje nečinnosťou, je neefektívna a nesústredená, vo veci nebol dosiaľ určený termín preštudovania vyšetrovacieho spisu podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovatelia zbytočné prieťahy v dotknutom trestnom konaní vidia aj v skutočnosti, že dozor konajúci prokurátor reagoval na ich žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku v neprimeranom časovom odstupe.

4. Na základe uvedeného sťažovatelia ústavnému súdu navrhli, aby nálezom vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom polície v namietanom konaní polície a postupom úradu špeciálnej prokuratúry v namietanom konaní úradu špeciálnej prokuratúry, zakázal označeným orgánom činným v trestnom konaní pokračovať v porušovaní uvedených práv sťažovateľov a priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur.

5. Sťažovatelia zároveň ústavný súd žiadali o ustanovenie právneho zástupcu pre účely ich zastupovania v konaní pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v špecifikovanom trestnom konaní zo strany orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania.

7. Z obsahu § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

8. Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu sú pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní, resp. v konaní pred orgánmi verejnej moci došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zohľadňované tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd, resp. orgán verejnej moci rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu, resp. orgánu verejnej moci, ktorý rozhoduje (3).

9. Upovedomenie dozor konajúceho prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry obsahuje popis úkonov prípravného konania, ktoré v trestnej veci sťažovateľov vykonával príslušný vyšetrovateľ polície, pričom dozor konajúci prokurátor, poukazujúc na uvedený prehľad, bol toho názoru, že zo strany polície k zásadnejším pochybeniam, aj pokiaľ ide o plynulosť postupu v prípravnom konaní, nedošlo. Práve naopak, v upovedomení prezentoval dozor konajúci prokurátor niektoré skutočnosti pričítateľné na vrub sťažovateľom ako účastníkom vedeného trestného konania, ktoré mali negatívny dopad na plynulosť postupu v konaní, za ktoré nenesú zodpovednosť orgány činné v trestnom konaní. Podľa vyjadrenia dozor konajúceho prokurátora po zmene právnej kvalifikácie vyšetrovaného skutku bolo potrebné vykonať opätovné vypočutie sťažovateľov ako obvinených, ktorí však svojím obštrukčným správaním realizáciu tohto vypočutia znemožnili. Ďalej tiež poukázal na to, že sťažovatelia, aj keď v rámci uplatňovania svojich procesných práv, svojím prístupom v iných trestných konaniach, v ktorých namietali, že nerozumejú českému jazyku, vyvolali potrebu prekladu listinných dôkazov v českom jazyku, čím spôsobili predĺženie vedeného prípravného konania, za ktoré (predĺženie) nenesú orgány činné v trestnom konaní zodpovednosť. Napokon tiež dozor konajúci prokurátor uviedol, že spomalenie postupu v konaní spôsobila paralyzácia obhajoby sťažovateľov, keď bol obhajca sťažovateľov vzatý na určitý čas do väzby. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína zásadu „vigilantibus, non dormientibus iura subveniunt“ (právo pomáha bdelym, nie spiacim), na ktorú konštantne vo svojej rozhodovacej činnosti

poukazuje a zdôrazňuje, že obvinenému v trestnom konaní síce konajúci súd musí vytvoriť priestor pre obhajobu uskutočňovanú prostredníctvom jeho obhajcu, je však na obvinenom, aby si vybral takého obhajcu, ktorý je disponovaný k permanentnej účasti na vykonávaných termínoch hlavného pojednávania, resp. na úkonoch vedeného trestného konania, keďže indispozícia obhajcu obvineného, či už spôsobená zdravotnými dôvodmi, pracovnou zaťaženosťou, alebo (ako to bolo v prípade sťažovateľov) obmedzením osobnej slobody obhajcu väzbou, nemôže ísť na úkor plynulosti postupu v trestnom konaní a spomalenie postupu v konaní v takýchto prípadoch je pričítateľné na vrub obvinenému.

10. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvedené skutočnosti prezentované v označenom upovedomení dozor konajúceho prokurátora nijako argumentačne nespochybnili, napokon obsah ich sťažnostnej argumentácie o zbytočných priet'ahoch v prípravnom konaní v ich trestnej veci je všeobecný a nijako nešpecifikuje priebeh prípravného konania konkretizáciou vykonaných úkonov, konkretizáciou úsekov nečinnosti či popisom konkrétnej neefektívnosti postupu v prípravnom konaní. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sa javia ústavnému súdu tvrdenia sťažovateľov o zbytočných priet'ahoch v prípravnom konaní vedenom orgánmi činnými v trestnom konaní ako zjavne neopodstatnené.

11. Osobitne k sťažovateľmi formulovanej námietke o porušení požiadavky urýchleného vybavovania ich žiadosti uplatnenej podľa § 210 Trestného poriadku ústavný súd poznamenáva, že požiadavka prejednávania veci bez zbytočných priet'ahov sa viaže k meritórnemu trestnému konaniu ako celku a čiastkové ústavou a dohovorom zaručené právo na urýchlené prejednanie žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku neexistuje. Pri preskúmaní námietky porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ústavy) je ústavným súdom posudzované trestné konanie ako celok, nie osobitne každé jeho jednotlivé vedľ'ajšie konanie, ktoré ani nie je súčasťou vlastného prejednávania merita veci (trestného obvinenia).

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov vzhľadom na uvedené odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

13. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadala, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

14. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľov nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu